

Galatians
Pipa ngula-jana Puurlurlu
pantirninjarla yilyajarra
Kirijini-patuku
Kalatiya-wardingki-patuku
nyurru-wiyi

Nyia-kurlu yimi nyampu?

Puurlurlu-jana pantirninjarla yirrarnu nyam-puju pipa Kirijini-watikiji kujalpalu nyinaja kirri-kari kirri-karirla ngurungkaju Kalatiyarla. Nyurru-wiyiji, Puurluju-jana jjanu yanu, manujana Yimi Ngurrju yimi-ngarrurnununu Jijaji Kiraji-kirli. Ngulajulpalu nyinaja panu-kariji Juwu-wangu-patu. Kulalpalu puraja Mujuju-kurlangu kuruwarri, lawa. Ngula-jangkaju, wala-jarrinjarla Kirijini-jarrijalkulurla.

Kirijini-jarrinjarla kulalpalu puraja kuruwarriji Mujuju-kurlanguju, lawa. Ngurrpa-jukulpalurla kuruwarri Mujuju-kurlangukuju nyinaja. Ngakalku kujalu Kirijini-jarrija, ngula-warnurlaju Juwu-patulku Kirijini-patu jangkardu yanurnulu-jana, ngulangkuju putaputa jinyijinyi-manulpalu-jana yangkaju Juwu-wangu-patu yungulu nganta nyanungurrarlangurlu purayarla kuruwarriji Mujuju-kurlanguju nyanungurra-piyarlu Juwu-patu-piyarlu-juku.

Kuja-kujakunya-jana Puurlurluju pantirninjarla yilyajarra pipaju Kalatiya-wardingki-patuku Kirijini-watikiji. Wangkaja-jana Puurluju yungulu-jana jamulu purda-nyanyi Juwupatuju wangkanja-kurraju yangka kujalpalu-jana putaputa jinyijinyi-manu. Wangkaja-jana Puurluju yungulurla nyinami wala Jijaji Kirajimipaku. Manu-jana wangkaja yungulu yampimi Mujuju-kurlangu kuruwarriji puranja-wangurlu. Wangkaja-jana yungulu purda-nyanyi Pirlirra Kaatu-kurlangu-mipa, ngula-jangkaju yungulu nyina Jijaji-piya.

1-2 Ngajurna Puurlu Kurdungurlu Wiri. Wapirra Kaaturlu wankaru-maninjarla yakarra-manu Jijaji Kirajiji. Nyanungu-jarrarluju-pala milarninjarla yajarnu ngajuju. Kulaju nganangku yapangkaju yajarninjarla milarnu, lawa. Jijaji Kirajiki karnarla jalanguju marlaja warrki-jarri Kurdungurlu Wiri-juku Kirijini-patu-kurluju. Ngajuju karna-nyarra pantirninjarla yilyamirra nyampuju pipa nyampu-patu-kari-kirlirli Kirijini-wati-kirlirli-yijala nyurrurlakuju yangka kuja kankulu turnu-jarri kirri-kari kirri-karirla ngurungkaju Kalatiarla.

3 Ngaju karna-nyarrarla wangkami Wapirra Kaatukuju manu Jijaji Kirajiki Warlalja-Wirikiji kujanya, "Payirni karnangkupala yungunpala-jana yimiri nyina Kalatiya-wardingki-patuku yapaku. Kujarlaju yungungkulu marlaja nyinami rarralya ngurrju-nyayirni tarnnga-juku."

⁴ Wita yungurna-nyarra wangka Jijajikiji Warlalja-Wirikiji. Yangka kuja yilyajarni Wapirra Kaaturlu Jijajiji, ngulangkuju Jijajirli linpangku purda-nyangu. Jalangu nyampurla ngurungka kalu yapangkuju jintawarlayirli-jiki majuju kanyi. Manurlipa ngaliparlangurlu kangu majuju kuja-purda-karirli-yijala. Ngalipa jintawarlayi-jiki, jurntarliparla yanu Kaatukuju. Jijaji-ngalpa kunka-pardija yungu-ngalpa muurlmardarni majumaju-kujakuju.

⁵ Nyampuju junga! Ngulakuju, pulka-pinyirliiparla tarnngangku ngaliparluju Wapirra Kaatukuju! Ngula-juku ngurrju.

Nganangku-puka yapangku kaji-jana warntarla-kurlurlu pinarri-mani yimi-kirlirli Kirijini-patuju, Kaaturluju yungu-jana warlapajirninjarla pungkarla

⁶ Kaatuju kangalpa yimiri-jiki warrarda nyinami ngalipakuju. Kujarlanya yilyajarni-ngalpa Jijaji Kirajiji. Kaatuju-nyarra wangkaja nyurrurlakuju yungunkulu purami. Purajankulu ngulaju ngari wita-mipaku. Ngula-jangkaju, karlirr-yanunkulurla kuja-purda-karilki, manunkulu ngula-jangkarluju puraja yimi-karilki warntarlalku. Kujarna-nyarra purda-nyangu yimi-karilki kujankulu puraja nganta, ngulakujurnaju ngajuju wangkaja, "Junga mayi kujaju?"

⁷ Yapangku kalu-nyarra yimi-ngarrirni yimi-pardu-karilki Jijaji Kiraji-kirliji. Ngulaju kalu manngu-nyanyi kula-nganta junganya. Manu kalu manngu-nyanyi yungunkulu nganta pura.

Karrimirra kujaju! Jinta-mipa-ka yimiji nguna jungaju Jijaji Kiraji-kirliji. Kujarlanya yaliji yimi-kariji yijardu-wangulku-ka nguna warntarlalku.

⁸ Kujalparnalunya nyarra kamparru nyurru-wiyi jirranganja nyinaja nyurrurlaku, ngulajulparnalunya nyarra yirri-puraja Yimi Ngurrju Jijaji-kirli. Ngulaju yimi junga. Kujarlaju karnarla wangkamilki Kaatukuju: “Wapirra, kajilparnalunya-jana Kurdungurlu-paturlu Wiriwirirli yimi-ngarrikarla warntarla yimi Jijaji-kirli nganta Kalatiya-wardingki-patuku yapaku, manu marda kajilpa marramarra Kaatu-kurlangu yantarlarni nguru-nyayirni-wangu-ngurlu, ngularlangurlu kajilpa-jana pinarri-mantarla yapa yimi warntarla-kurlurlu Jijaji-kirlangu-kurlurlu nganta, ngulaju majunya-yayirni. Wapirra, kajilpa-jana nganangku-puka yapangu yimi-ngarririnjintarla yimi warntarla Jijaji-kirli nganta yangka-patuku Kalatiya-wardingki-patuku, kuja-kujakuju warla-pajirninjarla pungka yaliji yimi warntarla-kurlu!”

⁹ Yungurnarla nyampu-yijala jurruku yimi yarda wangka Kaatukuju, “Wapirra, nyurru-wiyili Yimi Ngurrjuju purda-nyangu Kalatiya-wardingki-paturluju, manulurla ngungkurnyinyinaja purda-nyanjarla. Jalangurlu, kajilpa-jana nganangku-puka yapangu yimi-ngarririnjintarla yimi warntarla Jijaji-kirli nganta, kuja-kujakuju warla-pajirninjarla pungka yaliji yimi warntarla-kurlu!”

¹⁰ Nyurrurlarluju mayi kankujulu mangunyanyi warntarlarlu kuja karna-jana nganta

payirninja-parnka yapa ngalya-kari yungujulu nganta wangkami nyiya-piyarlarna warrki-jarri warrkingka? Nyurrurlarluju mayi kankujulu manngu-nyanyi warntarlarlu warrarda nganta karna-jana yipiljipilji-mani yapa ngalya-kari yungujulu ngajuku ngampurpa nyina? Lawa kujakuju! Kaatu-mipa karna ngajulurluju payirni yalikiji warrkiki. Nyanungu-mipa karna purda-nyanyi kujarlaju yunguju wardinyi-jarrimi. Kajilparna-jana purda-nyangarla yapa-mipa yalumpurra, manu kajilparna-jana marlaja warrki-jarriyarla, kujarlaju kulalparnarla ngurrju warrkiniji nyinayarla Jijaji Kirajikiji. Nyanungu-mipaku karnarla marlaja warrki-jarrimi yunguju nyina wardinyi ngajukuju.

Kularla nganangku yungu Yimi Ngurrjuju Jijaji-kirliji Puurlukuju, lawa, Kaaturlurla yungu

¹¹ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, yungurna-nyarra wangkami Yimi Ngurrjukurlu. Yalumpu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli yangka kujarna-nyarra yimi-ngarrurnu, kula yapangku nyanungurlu ngurrju-manu yalumpuju yimi.

¹² Kulaju nganangku yapangkuju nyampuju yimi yungu, manu kulaju nganangku pinarri-manu yalumpu-kurlurluju yimi-kirliirliji, lawa. Kaaturlu nyanungurlu-jukuju milki-yirrarnu Jijaji Kirajiji, kujarlunyarna manu Yimi Ngurrjuju.

¹³ Kujarna ngaju Kirijini-jarrija, ngulawangurla-wiyi purda-nyangunkulu yimiji ngajukurluju. Kalarna warrarda puraja kuruwarriji

Mujuju-kurlanguju Juwu-kariyi-nyanu-patu-piyarlu. Kalarna-jana warru pakarnu Kaatu-kurlangu yapaju ngurra-kari ngurra-karirla, putarna-jana riwarri-manu muku.

¹⁴ Ngulaju junga. Kalarna ngulaju yirriyirri-nyayirnirli warrarda puraja Juwu-patu-piya-kari-wangurlu. Manu kalarna warrarda pinarri-jarrija yimi-kari yimi-kariki yangka kujalunyanu Juwu-paturlu nyurnunyunurlu yirri-puraja nyurru-wiyi.

¹⁵ Ngulaju junga-nyayirni! Kaatujulpaju yimiri-nyayirni nyinaja ngajukuju. Kujarna palka-jarrija, ngula-wangurla-wiyi-juku milarnuju yungurnarla warrki-jarrimi nyanungukulku. Kaatuju wangkaja-nyanu, “Kapurnarla ngaju-nyangu Ngalapi-nyanu Jijaji milki-yirrarni Puurlukuju.”

¹⁶ Ngulaju junga. Kaaturluju milki-yirrarnu nyanungu-nyangu Ngalapi-nyanu ngajuku ngulaju yungurna-jana warru yimi-ngarrirni Juwu-wangu-patukuju. Kujaju milki-yirrarni Ngalapi-nyanu nyanungu-nyangu, ngula-jangkaju kularna-jana wangkaja yapakuju yungujulu pinarri-mantarla ngajuju Jijaji-kirlirli, lawa.

¹⁷ Manu kularna yanu Jurujulumu-kurraju yangka-patu-kurraju Kurdungurlu Wiriwiri-kariyi-nyanu-kurraju. Yalumpu-patujulu Kurdungurlu-jarrija ngajukuju kamparrujuku. Yangka kujaju Kaaturlu milki-yirrarnu nyanungu-nyangu ngalapi-nyanu Jijaji, ngula-jangkajurna kapanu-yanu nguru-kurra yirdikirraju Rapiya-kurra, manurna nyinaja ngari

witaku. Ngula-jangkaju, pinarnirna yanu kirri-kirra Tamaka-kurra, ngulangjurna nyinaja marnkurpaku yulyurpuku.

¹⁸ Ngula-jangkaju, yanurna Jurujulumu-kurralku. Kujarnarla rdipija Piitaku, ngulakujarnarla ngakalku rdipinjarla wangkaja. Manurlijarra nyinaja wungulku ngulaju 15-palaku ngurrakuju.

¹⁹ Kujalparnarla Piitaku jirrnganja nyinaja, ngula-jangkaju rdipinjarla wangkajarnarla Jamajirlanguku. Nyanungujurla kukurnu-nyanu Warlaja-Wiriki Jijajiki. Manu-ka nyina Kurdungurlu Wiri ngaju-piya. Ngula-jarra-mipakunyarna-palangu wangkaja.

²⁰ Kaaturluju kaju nyanyi ngajuju nyampukurra pipa-kurraju pantirninja-kurraju. Junga karna-nyarra wangka. Kajilparna-nyarra warlkangku yimirr-yungkarla, Kaaturlulku kajikaju pinyi ngajuju.

²¹ Yangka kujalparnarla Piitaku jirrnganja nyinaja Jurujulumurla, ngula-jangkaju yarnka-jalkurna nguru yangka-jarra-kurra yirdi-jarra-kurraju Jiriya-kurra manu Jilijiya-kurra.

²² Ngula-wangurla-wiyi kamparru-wiyi, kujalpalu Kirijini-wati nyinaja ngurungka Jurdiyarla, ngulaju kulajulu wangkaja manu ngulangkuju kulajulu miparrpa nyangu, murnma-juku nyinalpalu ngajukuju nyanja-wangu-juku.

²³ Ngarili purda-nyangu jaru-mipa ngajukurluju kujalpalu-jana yapangku yimi-ngarrirninja-parnkaja ngajuju. Wangkajalu-jana kujanya, "Wayinkili! Yangka kankulu wati yirdiji Puurlu milya-pinyi yangka kujalpa-jana warru

yaninjarla Kirijini-wati murrumurru-manu, yangka kujalpa-jana putaputa lawarrka-manu? Jalanguju, warru yaninjarla kajana warru yimi-ngarrirni Yimi Ngurrjulku Jijaji Kiraji-kirilki Juwu-wangu-patukuju.”

²⁴ Kujalu purda-nyangu Kirijini-paturlu Jurdiya-wardingki-paturlu ngaju-kurlu yimi kujarna ngaju Kirijini-jarrijalku, kujarlajulurla pulka-pungu Kaatukulku.

2

Kurdungurlu-patu Wiriwiri Jamaji manu Piita manu Jaanu, ngulangkuju rdakurl-kujurnu Puurluju

¹ Yangka kujalparnarla Piitaku-wiyi jirrn-ganja nyinaja Jurujulumurla, ngula-jangkaju yanulkurna Jurujulumu-ngurluju, manulparna warru wapaja nguru-kari nguru-kari-wana 14-palaku yulyurpukuju. Ngula-jangkaju, pina jirrn-ganja yanurnurna-palangu jirrama-karikilki yirdi-jarrakuju Parnapaku manu Tayitujuku Jurujulumu-kurraju. Tayitujuju Kiiriji-wardingki ngulaju Juwu-wangu.

² Kaatuju wangkaja jukurrparla Jurujulumu-kurraju pina-yaninjakuju. Kujarlanyarna-palangu jirrama-karilki pinarni kangu. Kujarna pina-yukajarni Jurujulumu-kurra, ngulangkuju wangkanjurnurna-jana wiriwiriki jaajikingarduyu-patuku. Ngulaju

wangkajarnalu-nyanu nganimpa-mipa wiriwiri-mipa. Yimi-ngarrurnurna-jana Yimi Ngurrjukurlu yangka kujalparna-jana wangkaja Juwuwangu-patuku. Ngaju-nyangu warrkirna-jana milki-wangkaja yungujulu ngulakuju ngungkurr-nyina. Kajijili ngungkurrnyinanja-wangu kapuru nyinakarla, kujawarnuju kapujulu marda warla-pajikarla yimi-ngarrirninja-kujakuju Juwuwangu-patukujakuju. Kapulu-jana marda Juwuwangu-patuju ngarrirninjintarla manu warla-pajikarla yungulu wajawaja-maninjarla yampiyarla yimi yali kujalparna-jana wangkaja kamparru-wiyi.

³ Yangka wiriwiri jaajikingarduyu, ngulajujulu ngajukuju ngungkurr-nyinaja. Ngulawarnurlulu yampija Tayitujuju, kulalu jinyijinyimanu yungu nganta Juwu-patu-piyalku nyinakarla, lawa.

⁴ Ngula-jangkaju, ngalya-karilki Juwu-patuju yardalu-nganpa jinta-jarrija nganimpakuju. Kula-nganta Kirijini-patu, kala lawa. Kalalunganpa ngulangkuju nyinanjarla nyangu pululurlu kujalparnalulu nyarrpa-jarrija nganimpaju. Ngulangkujulpalu-nganpa putaputa jinyijinyi-manu yungurnalu purayarla Juwu-kurlangu kuruwarri. Kala lawa, nganimpajulparnalurla walaju nyinaja Jijaji Kirajikiji. Kajirnalulu purayarla Juwu-kurlangu kuruwarri, kujarlaju kapu-nganpa jinyijinyimaninjarla pirijina-piya-mantarla Juwukurlangu-kurlurlu kuruwarri-kirlirli. Ngulakujakuju, warla-pajurnurnalulu-jana.

⁵ Yangkangku Jurujulumu-wardingki-

paturlu Juwu-patu-karirliji kapulu rdarri-mardarninjarla ngarrka-kujurnulku Tayitujuju. Kajili Tayituju ngarrka-kijikarla, ngula-jangkaju kapulu-nyarra nyurrurlarlangu jinyijinyi-mantarla yungunkulu purayarla Juwu-kurlangulku kuruwarriji. Yalumpu Juwu-kurlangu kuruwarri, ngulaju kula jungarni yapakuju puranjakuju. Yimi Ngurrju Jijaji-kirli jungarniji yapakuju puranjakuju. Kujarlanyarnalu-jana Juwu-patu-kariji warla-pajurnu ngarrka-kijirninjakujakuju Tayituju-kijakuju. Jungarnalu-jana warla-pajurnu yungunkulurla wala-juku nyina Yimi Ngurrjukuju.

⁶ Nyurrurla-nyangu Juwu-patuju pinangkalpapatu, wangka kalu nyanungu-patuju Jamaji manu Piita manu Jaanu nganta kalu wiriwirinyayirni nganta nyina jaajirlaju Jurujulumurlaju ngulaju Kirijini-kari-piya-wangu. Kujaju junga marda. Kala Kaaturluju manngu-nyanyi kajana yapaju ngulaju jurruku-juku jintangka. Kujalu yinya-paturlu wiri-paturlu purda-nyangu Yimi Ngurrju kujalparna-jana yimi-ngarrurnu Juwu-wangu-patuku, ngungkurr-nyinajalpajulurla ngajukuju. Kulajulu jinyijinyi-manu yimi jinta-karikilki yirri-puranjakuju Jijaji-kirli.

⁷ Kujarna-jana Jamajiki, Piitaku manu Jaanuku wangkaja, kujarlanyalu milya-pungu kujaju yangka Kaaturlu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli yungu ngajuku Juwu-wangu-patukungarnti yimi-ngarrirninjakungarntiji. Kujarlu-yijalarla Piitaku-wiyiji yungu Yimi Ngurrju Juwu-patukungarntiji yimi-ngarrirninjakungarntiji.

⁸ Yuwayi, Kaaturlujurla yungu yartarnarriji Piitakuju. Ngula-jangkanya kajana nyina jalanguju Kurdungurlu Wiriji ngulaju Juwu-patuku. Kujarlu-yijala yunguju yartarnarriji ngajukuju. Ngula-jangkanya karna-jana nyina jalanguju Kurdungurlu Wiriji Juwu-wangu-patuku.

⁹ Jamaji, Piita manu Jaanu nganta kalu wiriwiri-nyayirni nyina jaajirla Jurujulumurlaju. Kujarna-jana wangkaja ngaju-nyanguku warrkiki, ngula-warnuju, nyanungu-paturlulu milya-pungu yangka kujaju Kaatu wangkaja warrki-jarrinjaku. Ngula-warnurluju rdakalkulu-jarrangku yungu Parnapa-jarrakuju, manulu-jarrangku wangkaja kuja, “Ngula-juku, nganimparlu karnalu-nyarra nyumpalakuju ngungkurr-nyina nganimpaju. Nganimparlu kapurnalu-jana yimi-ngarrirni Yimi Ngurrjuju Juwu-patuku nyampurlaju. Nyumpala, yimi-ngarrirninjintalu-jana Yimi Ngurrju Jijaji-kirli yapaku Juwu-wangu-patukuju.

¹⁰ Kajinkili-jana warru yimi-ngarrirni nguru-kari nguru-karirla, payika-jana talaku yungulu yirrarni nyampu-patuku ngayi marlajarra ngula kalu nyina Kirijini-patu-kari nyampurla Jurujulumurla.” Kujanyajulu wangkaja. Ngulaju ngula-juku. Nyurru-jukurna manngu-nyangu marlajarra-watiji yangka Jurujulumu-wardingki-patuju.

Puurlurluju Piita kurnta-ngarrirninjarla jungarni-manu

¹¹⁻¹² Ngaka-karilki, kujarlijarra Parnapa-jarra yanu kirri-kirra Yantiyuku-kurra, ngulangkaju

jirrnganja nyinajalparlijarra-jana Juwu-wangu-patuku Kirijini-kariyi-nyanuku. Ngula-jangkarlaju, Piitalku yaninjarla yukajarni, ngulajulpa-nganpa jirrnganja nyinaja. Ngulapuruju nyinanjarla jirrnganjarpa-jana ngarnu Juwu-wangu-patukuju Kirijinikiji. Kulalpa-jana jurnta nyinaja, manu kulalpa-jana jinyijinyi-manu Juwu-kurlangukuju kuruwarrikiji puranjakuju, lawa. Ngula-jangkaju, Jamajirliji yilyajarni-jana Juwu-patu ngalya-karilki Kirijiniji Jurujulumu-ngurluju Yantiyuku-kurraju. Ngalya-karirliji Kirijinirli Juwu-paturlu kalalu-jana manngu-nyangu Juwu-wangu-patuju kula-ngantalu purayarla-juku Juwu-kurlangu kuruwarrri. Kujalu Juwu-patu Kirijini yukajarni Yantiyuku-kurra, ngulakuju Piitaju-jana lanijarrija. Kuja-nyanu wangkaja Piitaju kanunju-kari, “Wardayi! Nyampu-paturluju marda kapulu-jana nyanjarla pina yimi kanyi ngajuju Jurujulumu-kurraju kuja karna-jana jirrnganja nyina Juwu-wangu-patukuju Kirijini-patukuju.” Kujanyalpa Piitarluju manngu-nyangu. Ngula-jangkaju, kujarlaju, Piitajulpa-jana jurnta nyinaja Juwu-wangu-patukuju, manu kulalpa-jana jirrnganja ngarnulku mangarriji.

¹³ Ngalya-kari Kirijini Juwu-patu, yangka kujalpalu nyinaja Yantiyukurla, ngulangkuju waalparrurnulu Piitaju. Jurntalkulpalu-jana nyinaja Juwu-wangu-patukuju wungu-warnu-wangulku. Manu kulalpalu-jana mangarriji jirrnganja ngarnulku, lawa. Parnaparlangurlu waalparrurnu Piitaju, ngularlangulpa-jana jurnta nyinaja wungu-warnu-wangulku, manu

kulalpa-jana jirrnganja ngarnulku mangarriji.

¹⁴ Kuja-kurra kujarna-jana nyangu Piita manu ngalya-kari Juwu-patu Kirijini-patu, nyurru-jukulparna-jana milya-pungu kujalpalu warn-tarla manngu-nyanjarla kangu. Kuja-karrarlu kulalpalu jungarnirli puraja Yimi Ngurrju Jijaji Kiraji-kirliji. Kujalu Yantiyuku-wardingki-patu Kirijini-patu jinta-kurra-jarrija, wangka-jarnarla kulu Piitakuju nyanungurrarla kamparru milparniwarrarla, “Piita, kula kanparla jungarnilki nyina Jijajikiji, lawa. Nyuntuju pa Juwu yangkaju kalanpa yirriyirrirli puraja kuruwarriji Mujuju-kurlanguju. Ngulaju ngulajuku. Kala yangka kujanpa yanurnu nyampukurra Yantiyuku-kurra, nyinanjarla kalanpa-jana jirrnganja ngarnu mangarriji Juwu-wangu-patukuju. Wangkajanpa-nyanu, ‘Kajilparna-jana jirrnganja ngarni Juwu-wangu-patukuju, ngulaju ngulajuku.’ Kala kujanpa-jana yangka Kirijini-patu nyangu Juwu-patu Jurujulumu-wardingki-patu yukanjarni-kirra, kujarlaju lanijarrinjarla jurntanpa-jana yanu Juwu-wangu-patukuju. Manunpa-jana kurnta-ngarrurnu yali-patu Juwu-wangu-patuju kujarlu, ‘Wayinkilayi! Nyurrurlalpankulu Juwu-piya nyinayarla nganimpa-piya!’ Piita, kujaju warntarla kanpa manngu-nyanyi!”

¹⁵ Manurnarla wangkaja Piitakuju, “Piita, ngalijarraju kula karli nyina Juwu-wangu. Juwu-wangu-paturlu kula kalu purami Mujuju-kurlanguju kuruwarriji, lawa. Ngalijarrarli Juwu-jarra. Manu ngalikipalangu-wati, ngulajulpalu nyinaja Juwu-wati-yijala.

16 Piita, ngalijarrarluju milya-pinyi karli Kaatuju. Manu panu-kari-piya-wangurlu karli milya-pinyi kajilpa nganangku yapangku jungarnirli purayarla kuruwarri Mujuju-kurlangu, ngulaju Kaaturlu kulalparna ngula-mipa-jangka jungarni-pajikarla yapaju, lawa. Nyanungurlu-ka yapa jungarni-pajirni ngana-puka yangka kuja karla wala-juku nyina Jijaji Kirajikiji. Ngula-mipa-jangka-ka jungarni-pajirni. Kujarlanyarli yampinja-yanu kuruwarriji Mujuju-kurlanguju purdangirlilki ngalijarrarluju. Walaju karlirla nyina Jijaji Kiraji-mipakulku, kujarlanya kangalingki jungarni-pajirni, manu karli purami nyanungu-mipalku.” Kujanyarnarla Piitakuju wangkaja.

17 Manurnarla kujanya yarda wangkaja Piitakuju, “Piita, Juwu-wangurluju kula kalu purami Mujuju-kurlanguju kuruwarriji. Kujarlaju kalu-jana Juwu-paturlu punku-pajirni. Yangka kujarlirla Jijaji Kirajikiji wala-wiyi nyinaja yungu-ngalingki jungarni-pajirni Kaaturluju, ngula-jangkaju Juwu-wangu-piya-jarrijalkurlu ngalijarraju. Ngulaju ngula-juku. Ngula-jangkaju, yapa Juwu-kariji marda kajika-ngali kuja wangka ngali-jarrakuju, ‘Wayinpala! Nyiya-jangka kangkupala Jijaji Kirajirli karlirr-kanyi Kaatu-kujakuju? Yungulpanpala purayarla-juku Mujuju-kurlangu kuruwarri nganimpa-piyarlu!’ Kujanya marda kajika-ngali wangka yapa jinta-kariji. Karrimirra kujaju, kula jungarni! Kula kangalpa Jijaji Kirajirli karlirr-kanyi Kaatu-kujakuju, lawa!

18 Kalarna puraja-jala Mujuju-kurlanguju ku-

ruwarriji. Kala kujarnarla wala-jarrijalku Jijaji Kirajiki, yaliji kuruwarri yampinja-yanurna purdangirlilki. Kajilparna jalangurlulku yarda pina purayarla yali kuruwarri Mujuju-kurlangu, kujarlaju kajikarnarla Kaatukulku jurnta karlirryani warntarlalku. Kulalparna kujarlaju pina purayarla, lawa. Kularna yarda pura yaliji kuruwarri ngajuju Kaaturlu nganta yungulpaju ngula-jangkaju nganta ngajuju jungarnipajikarla, lawa.

¹⁹ Yampijarna yaliji kuruwarri purdangirli. Jalanguju, Jijaji Kiraji-mipaku karnarla walaju nyina yungurnarla ngula-jangkanya Kaatukuju jungarni nyina.

²⁰ Ngajuju karnarla walaju nyina Jijaji Kiraji-mipaku, kula karnarla nyina wala Mujuju-kurlangukuju kuruwarrikiji. Kujarlaju, nyampunya karna milya-pinyi: Kuja Jijaji palija warntawarntarla, ngulangka-yijala ngajunya pirlirrpaju palija warntawarntarla. Jalanguju, kula karna ngaju-nyangu-kurlu pirlirrpakurluju nyina, lawa. Ngajuju karna nyina Jijaji Kiraji-kirlangu-kurlu pirlirrpakurluju kuja-ka nyina ngaju-nyangurla kaninjarni. Jijaji Kirajiji Kaatu-kurlangu Ngalapi-nyanu. Nyanunguju kaju yulkami ngajukuju. Yungu-nyanu nyanungurluju kunkangku ngaju-wanawana kuja palija watiya warntawarntarlaju, ngula-jangkaju yungurnarla marlaja nyina wankaru tarnnga Kaatukulku.

²¹ Kajilparla Kaaturlu jungarnipajikarla marlaja yapa kuruwarriki Mujuju-kurlanguku, kujarlaju nyiyakulku palija Jijajiji? Marda palija

ngari lawangka. Kujaju kula junga. Kaatujulpa-ngalpa yimiri nyinaja. Kujarliparla wala nyinaja Jijajikiji, kujarlanya-ngalpa Kaaturluju jungarni-pajurnu. Kulalparnaju jungarni-mantarla Mujuju-kurlangurlu kuruwarrirli, lawa. Kajilparnaju puta kuja-jarriyarla, ngulaju kajikarnarla jurnta yani Kaatukulku. Ngampurpa-wangurna kujakuju. Kapurnarla wala nyinami-jiki Jijajiki.” Kujanyarnarla wangkaja Piitakuju.

3

Kujalpalurla Kalatiya-wardingki-patu Kirijini-patu wala nyinaja Jijaji Kirajiki, kujarlanya-jana Kaaturluju yungu Pirlirra nyanungu-nyanguju

¹ Nyurrurla Kalatiya-wardingki-patu, warungka-nyayirninkili manu paapaa! Kujalparna-nyarra yangka kamparru-wiyi jirranganja nyinaja nyurrurlaku, jungarnirlirna-nyarra pinarri-manu Jijajikiji. Yangkarna-nyarra ngajuju wangkaja Jijaji-kirliji yangka kuja nyanunguju palija warntawarntarla. Kujarlanya kanyarra Kaaturluju jungarni-pajirni. Nyarrparlankulu yampija Jijajiji? Ngula-jangkarluju, nyarrpaku kankulu purami-juku Mujuju-kurlangu kuruwarriji? Nganangku marda-nyarra yimirr-yungu?

² Yungurna-nyarra yapa nyurrurla payirni-wiyi: Nyarrparlankulu manu Pirlirrpaju Kaatukurlanguju? Kuruwarru Mujuju-kurlangu-jangka mayi? Lawa, Yimi Ngurrjankulu purda-nyangu Jijaji-kirli. Walajulpankulurla nyinaja

nyanunguku-juku. Kujarlanyankulu Pirlirrpaju manu nyurrurlarluju.

³ Nyarrparla kankulu warungkaju nyina? Kujankulu yangka kamparru-wiyi Kirijini-jarrija, ngula-jangkakuju Kaaturlu-nyarra yungu yartarnarriji ngula-kurluju yungulpankulurla jungarni nyinayarla. Nyarrparlankulu yampija yartarnarriji kuja kankulu jalangurlu pina pura Mujuju-kurlangulku kuruwarriji? Kuruwarri puranja-karra kulalpankulurla Kaatukuju jungarnilki nyinayarla, lawa.

⁴ Nyurru-wiyi kujalpankulu mardarnu yartarnarri Kaatu-kurlangu, ngula-kurlujulpankulurla ngurrju-nyayirni warrki-jarrija Kaatukuju, manulpankulurla ngurrju-nyayirni miyaluju rarralya nyinaja. Jalan-gurlangurlu, kajilpankulu warrarda yampiyarla yartarnarri, kujarlaju kulalpankulurla ngurrjulku warrki-jarriyarla manu nyinayarla miyaluju rarralypalku. Kajilpankulu yampiyarla yali yartarnarri, kujaju maju.

⁵ Purda-nyangkajulu! Kulankulu Pirlirrpaju Kaatu-kurlanguju manu kuruwarri-jangkarluju Mujuju-kurlangu-jangkarluju, lawa. Purda-nyangunkulu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli. Kujalpankulurla wala nyinaja nyurrurla, kujarlanya-nyarra yungu Kaaturluju Pirlirrpaju. Ngula-kurlunya kankulurla ngurrjuju warrki-jarrimi yartarnarri-kirliji.

Kaatuju, nyina kajana yimiri yapakuju ngana kuja karla yapaju nyina wala-nyayirni Yipuruyamu-piyaju

⁶ Nyurrurlarlu, manngu-nyangkalu yangkaju Yipuruyamu yangka kujalpa nyinaja nyurru-wiyi. Nyanunguju, walalparla nyinaja Kaatukuju, kujarlanya Kaaturluju jungarnipajurnu.*

⁷ Nyurrurlarlu yapangku, langa-kurramani mayinkili? Nganalu yapa Yipuruyamukurlanguju warlalajaju? Yapa kuja kalurla wala nyina Kaatukuju, ngulaju nyampu-piya-patumipalu Yipuruyamu-kurlanguju warlalajaju.

⁸ Payipulurla, nyampu-juku jurru yimiji. Nyampunya Kaatuju wangkaja, “Ngana-puka kajiji Juwu-wanguju nyina ngajukuju wala, kapurna jungarnipajirni.” Ngulaju junga. Nyurru-wiyi Kaatuju wangkajarla Yimi Ngurrju Yipuruyamukuju, “Kuja kanpaju nyuntu wala-juku nyina ngajuku, kujarlaju yapa-kari yapa-kari kapungkulu marlaja nyina wardinyi nyuntuku kujarla yalarnirla ngurujarraranypa.”*

⁹ Ngulaju yimi junga. Yipuruyamujulparla nyinaja wala-nyayirni Kaatukuju, kujarlanyaalpa Yipuruyamuju warrarda pirrjirdi-maninjarla warrawarra-kangu Kaaturluju. Kujarlu-yijala Kaaturlu kajana warrawarra-kanyi yapaju yangkaju kuja kalurla wala nyinami.

¹⁰ Nyurru-wiyi Payipulurla yirrarnu Mujujurluju Kaatu-kurlangu kuruwarri. Nyampunya kuja-ka wangka kuruwarriji, “Nganangku yapangku kuja-ka jamulu purda-nyanyi kuruwarri puranja-wangurlu, ngulaju Kaaturluju

* **3:6** Nyangka Genesis 15.6 * **3:8** Nyangka Genesis 12.3, 18.18, 22.18

ngarra juwa-kijirni yaliji yapa.”* Junga kujaju. Ngananku kulalpa warrarda purayarla Mujuju-kurlanguju kuruwarriji parra-kari parra-karirliji, lawa. Ngana-puka kajirla wala nyina Mujuju-kurlanguku kuruwarriki, ngula-jangkaju kajirla yali yapa kapuru nyina Kaatuku, ngulaju kapu juwa-kijirni Kaaturluju.

¹¹ Kaatuju kujanya yarda wangkaja Payipulurlaju:

“Kuja kajulu yapa wala nyinami ngajuku, ngulaju kapurna jungarni-pajirni, ngulaju kapujulu jirranganja nyina ngajuku.”* Ngulaju junga. Kajilirla yapa kapuru nyina Kaatuku, ngulangkuju kajili putaputa purami kuruwarri Mujuju-kurlangumipa jungarnirliji nganta, ngulaju kapujana Kaaturluju juwa-kijirni jungarni-pajirninja-wangurlu.

¹² Mujuju-kurlanguju kuruwarriji, kula kanganja Juwu-patukuju wangkami yungurnalurla Kaatuku wala nyina, lawa. Ngari kanganja wangka kajilpa yapangku jungarnirli purayarla Mujuju-kurlangu kuruwarri, ngulaju kajikarla marlaja nyina wankaru Kaatuku tarnga-juku.*

¹³ Nyampurlangunya-ka wangka Payipulurlaju:

“Ngana-puka kaji pali watiya warntawarntarla waraly-karrinja-karra, ngulaju kapu juwa-kijirni Kaaturluju.”*

* **3:10** Nyangka Deuteronomy 27.26

Habakkuk 2.4 * **3:12** Nyangka Leviticus 18.5
Deuteronomy 21.23

* **3:11** Nyangka

* **3:13** Nyangka

Kuja Jijaji Kiraji palija watiya warntawarntarla, ngulaju Kaaturluju juwa-kujurnu-yijala yungu-ngalpa kujarluju rdakurl-kijirni Kaaturluju ngalipalku. Nganimparluju Juwu-paturluju kularnalu jungarnirli puraja Mujuju-kurlanguju kuruwarriji, lawa. Kujarlaju kapu-nganpa pungkarlalku Kaaturluju. Ngula-kujakuju, Jijajilki-nganpa kunka-pardinjarla palija, ngulangkulku-nganpa muurl-mardarnu palinja-kujakuju.

¹⁴ Kaaturlujulpa pirrjirdi-maninjarla warrawarra-kangu Yipuruyamu kujalparla wala nyinaja. Jijaji Kirajirli, muurl-mardarnu-nganpa Juwu-watiji palinja-kujakuju yungu-jana Juwu-wangu-paturlangukulku yimiri-juku nyinami Kaatuju. Kujanyalparla yimiri-juku nyinaja Yipuruyamukuju. Nyurru-wiyi-ngalpa jangku-pungu Kaaturluju Pirlirrpaju nyanungu-nyanguju yungu-ngalpa yinyi. Yuwayi, Jijaji Kirajirli muurl-mardarnu-nganpa Juwu-watiji palinja-kujakuju yungu-ngalpa yinyi jurrku-juku Pirlirrpaju.

Yipuruyamurluju kulalpa mardarnu Mujuju-kurlangu kuruwarriji, kala Kaaturlujulpa warrawarra-kangu-juku

¹⁵ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, yungurna-nyarra ngari wita payirni: nyarrparla kangalpa Kaaturluju warrawarra-kanyi ngalipaju? Kajirlipa Mujuju-kurlangu kuruwarri mayi purami, kujarlanya mayi kangalpa Kaaturluju warrawarra-kanyi? Lawa. Yangka kujarla wangkaja Yipuruyamuku nyurru-wiyi

warrawarra-kanjaku, kujarlanya kangalpa Kaaturluju warrawarra-kanyi. Manngunya-kalu-jana kujalpa nyurru-wiyi nyinaja yapa. Yangka yalirli yapangku kuja karla karnta wanarrirla yirrarni lamparra-nyanuku, ngulaju karla jangku-pinyi kujarluju. Karnta yali wita-jangkaju, kuja-ka wiri-jarrilki, ngulaju kapala jinta-jarrinjarla yupukarra-jarri yangka-juku watiji jangku-pinja-warnu, ngulaju kulalparla nganangku karntaju yaliji jangku-pinja-warnu jurnta kangkarla. Ngulaju kujaju kuruwarri yapa-kurlangu. Nganangku kulalpa nyampuju jaru kurruly-yirrakarla.

¹⁶ Kujarlu-yijala Kaaturlujurla jangku-pungu Yipuruyamukuju nyurru-wiyiji. Ngula-jangkaju, Kaaturluju kulalpa nyarrparlu kurruly-yirrakarla. Wangkajarla Yipuruyamukuju yungu-palangu warrawarra-kanyi nyanungu manu kurdu. Ngulaju riiti-mani karlipa Payipulurla yangkaju jaru. Kaatuju, kularla wangkaja kuja Yipuruyamukuju:

“Yipuruyamu, wangkami karna-nyarra nyuntu manu kurdukurduku panuku-juku yungurna-nyarra warrawarra-kanyi.”

Kularla kuja wangkaja Yipuruyamukuju Kaatuju, lawa. Nyampunyarla wangkaja, “Yipuruyamu, wangkami karnangkupala nyuntu manu kurdu nyuntu-nyangu yungurnangkupala warrawarra-kanyi.”* Kujanyarla Kaatuju wangkaja Yipuruyamukuju. Yalumpu kurdu jinta Yipuruyamu-kurlanguju ngulaju Jijaji

* **3:16** Nyangka Genesis 13.15, 24.7

Kiraji.

¹⁷ Nyarrparna-nyarra milki-wangka nyurrurlakuju yungunkulu langanku-mardarni? Nyurru-wiyi, Kaaturla wangkaja Yipuruyamukuju kapu warrawarra-kanyi. Junga kujaju. Kaaturluju warrawarra-kangulpa. Ngula-jangkaju, 430-pala-jangka yulyurru-pu-jangkaju, Kaaturluju yungulkurla kuruwarriji Mujujukuju. Ngulakungarntirliji, kula-jana Kaaturluju wajawaja-manu-wiyi Yipuruyamu manu kurdukurdu manu kurdukurdu-kari yali-kari yali-kari nyanungurra-nyangulku, lawa. Ngulajulpa-jana warrarda warrawarra-kangu. Kulalpalu kuruwarriji mardarnu Mujujukurlanguju, murnma-juku ngulakuju. Ngula-wanguju, Kaaturlujulpa-jana warrawarra-kangu-juku. Kujarla Kaatuju nyurru-wiyi wangkaja Yipuruyamukuju, kujarlanyaalpa-jana warrawarra-kangu.

¹⁸ Kajilparlipa Mujuju-kurlangu kuruwarri purayarla, kujarlaju mayi Kaaturluju kangalpa warrawarra-kanyi? Lawa. Kaatuju-ngalpa ngalipakuju wangkaja nyurru-wiyi Yipuruyamu-piyaku-yijala. Kujarlanya kangalpa warrawarra-kanyi. Yipuruyamu kujalpa wankaru-wiyi nyinaja, ngulangkuju kulalpa mardarnu Mujuju-kurlanguju kuruwarriji, lawa. Ngula-wanguju Kaaturlujulpa warrawarra-kangu-juku. Kaatujurla nyurru-wiyi wangkaja, ngula-warnurlanyaalpa warrawarra-kangu.

Mujuju-kurlangu kuruwarriili kangalpa maju-pajirni yungu-ngalpa Kaaturlu pina-kanyi Jijaji

Kiraji-kirra

¹⁹ Nyiyakujurla Kaaturlu yungu kuruwarri Mujujuku? Mujujukujurla yungu yungulu ya-pangku Juwu-paturlu purami maju panu-kujaku. Ngakalkuju yilyajarni-jana Jijaji Kirajilki ngulaju jurrku-juku yangka kujarla jangku-pungu Yipuruyamukuju nyurru-wiyi. Nyarrpararlalu manu nyampuju kuruwarri Juwu-paturluju? Kamparruju, Kaaturluju yungu-jana kuruwarriji marramarraku-wiyi. Ngula-jangkaju, Mujujukulkurla yungu marramarrarlaju. Ngula-jangkaju, Mujujurlulku-jana yungu yapakulku Juwu-patuku kuruwarriji.

²⁰ Kaatuju-ka jinta-juku nyina. Kula-jana yungu Kaaturluju nyampuju kuruwarri, lawa. Yungurla Mujuju-mipaku, ngulangkulku-jana nyanungurlulku yungu nyampuju kuruwarri.

²¹ Nyarrpa-jarrimilkirlipa ngalipaju? Wala mayirliparla nyina Kaatukuju Yipuruyamu-piya-juku? Kapu mayi puramirlipa Mujuju-kurlangu-juku kuruwarri? Yangka kuruwarri kujarla yungu Kaaturluju Mujujukuju, manu yimi kujarla jangku-pungu Yipuruyamuku, ngulaju-pala jurrku-juku jirrama-juku kuruwarri manu yimi. Kaaturluju kula-ngalpa yungu Mujuju-kurlangu kuruwarri jungarni-pajirninjakungarntirli, ngula-kurlu yungurliparla marlaja nyina wankaru Kaatukuju tarnnga-juku nganta, lawa. Ngula yimi kajilpa junga nyinayarla, kujarlaju yungulparlipa purayarla Mujuju-kurlanguju kuruwarri. Ngulaju kula junga kujaju. Kulalpa-ngalpa nyiyarlu-puka kuruwarrirliji kangkarlarni pina

Kaatu-kurraju yungurliparla ngula-kurluju marlaja nyina wankaru tarnnga-juku nganta, lawa.

²² Nyurru-wiyi, Kaatujurla Yipuruyamukuju wangkaja kuja, “Kajinpaju ngajuku wala nyina, ngulaju kapurnangku warrawarra-kanyi tarnngangku-juku.” Nyampunya-ka wangka Payipulurlaju, “Ngalipajurlipa jintawarlayi-juku wilji-jarrija, manurliparla jintawarlayi-jiki jurnta yanu Kaatukuju kuja-purda-kariji. Kujarlaju kula-nganta karlipa rdakungka nyina pirijina-piya-juku.” Kulalparlipa-nyanu ngaliparlu-juku warla-pajirni warntarla-kujakuju. Kala ngana-puka yapa kajirla wala nyina Jijaji Kirajiki, ngulaju yapa kapu warrawarra-kanyi Kaaturluju yangka-piya Yipuruyamu-piya-yijala kujalpa warrawarra-kangu.

²³ Nganimparluju Juwu-paturlu kalarnalu puraja Mujuju-kurlangu kuruwarriji. Ngula-puruju kalarnalu nyinaja pirijina-piya-juku. Kularnalu-nyanu ngulangkuju warla-pajikarla warntarla-kujakuju manu maju kanja-kujakuju, lawa. Kujakujakuju, Kaaturluju-nganpa milki-yirrarnu Jijaji Kirajilki nganimpaku Juwukuju. Jalanguju, ngalya-kariji karnalurla walalku nyina Jijajikiji.

²⁴ Kaaturluju yungu-nganpa Mujuju-kurlangu kuruwarriji Juwu-patukuju. Wangkaja-nganpa, “Puranjarla purda-nyangkalu kuruwarriji!” Ngakalku Jijajiji yanurnu walya-kurraju. Kaaturlu yilyajarni yungurnalurla wala nyina ngulakuju. Jalanguju, kuja karnalurla wala-juku nyina Jijajikiji, kujarlanya kanganpa Kaaturluju

jungarni-pajirni.

²⁵ Yuwayi, Jijaji yanurnu nyampu-kurraju walya-kurra, ngulakunya karnalurla walaju nyina. Kujarlanya, kula karnalu puralku kuruwarriji Mujuju-kurlanguju, lawa.

Ngana-puka yapa kuja karla wala nyina Jijaji Kirajiki, ngulaju yapa Kaatu-kurlangu kurdu

²⁶ Nyurrurla yapa, nyina kankulurla wala Jijaji Kirajiki. Kujarlaju, yampiyalu Mujuju-kurlangu kuruwarri wala nyinanja-wangurlu. Nyurrurlaju kankulurla nyina walaju Jijaji Kirajiki. Kujarlanya kankulurla kurdukurduku nyina Kaatukuju, manu kankulurla nyina Jijaji Kirajiki.

²⁷ Kujankulu papitaji-jarrija, ngulangka-junkulu Jijaji-piya-jarrijalku.

²⁸ Panu-karijinkili Juwu-patu. Panu-karijinkili Juwu-wangu-patu. Panu-karijinkili pirijina ngulaju yapa ngalya-karikinkili-jana kuja kalu-nyarra yangka jinyijinyi-mani warrki. Panu-karijinkili pirijina-wangu rarralya, ngulaju kankulu-nyanu warrki-jarri talakupurda. Panu-karijinkili wati. Panu-karijinkili karnta. Ngulaju ngula-juku. Ngulajunkulurla panu-juku Jijaji Kirajiki. Ngulajunkulurla Jijaji Kirajikilki jurruku-juku jintangkalku-juku. Kaatuju kanyarra yulkami jintawarlayiki-juku.

²⁹ Jintawarlayi-juku kankulurla nyina Jijaji Kirajikilki. Kujarlaju kankulu nyina Yipuruyamu-kurlangurlalku turnu-warnurlaju warlaljarlaju. Nyurru-wiyi wangkajarla Yipuruyamukuju Kaatuju, "Kapurna-nyarra

warrawarra-kanyi nyurrurlaju tarnngangu-juku.” Ngulaju junga. Kapu-nyarra kujarluyijala warrawarra-kanyi tarnngangu-juku Kaaturluju.

4

Ngalipajurlipa Kirijini ngulaju kurdukurduku Kaatu-kurlangu, ngulakuju kapu-ngalpa yinyi nyiyarningkijarra nyanungu-nyanguju

¹ Kujarna ngaju Kirijini-jarrija, ngulawangurla-wiyi kalarna puraja Mujujukurlangu kuruarri. Yungurna-nyarra pinarri-mani wita-karilki Mujujukurlangukuju kuruarrikiji. Kuja-ka wati nyina nyampurla walyangka nyiyarningkijarra-kurlu palkakurlu, ngulangkuju marda-jana jangkupungu nyiyarningkijarra nyanungu-nyanguju kurdukurduku nyanungu-nyanguku. Kala kuja kalu jalangu kurdukurdu nyina nyanungu-nyanguju marlajarra-juku nyiya mardarninjawangu witawita-wiyi, ngulajulu pirijina-piyawiyi. Ngari kalu kutu warru wapa marlajarra-juku.

² Kuja kalu witawita-juku warru wapa, ngula-patukupalangurluju watingkiji yapa jinta-kari-wiyi-jana parlu-pinyi wati-kari-wiyi, ngula-jangkarluju yungu-jana yangka witawitaju wiri-maninjarla pinarri-mani. Yalirli kurdukurdurlu, purda-nyanyi-wiyili yangkaju wati wiljiwilji-maninja-wangurlu-wiyi. Ngaka kajili wiriwiri-jarrilki, ngulakuju kapu-jana yinyi

nyanungukupalangurlu yangkangkujuu watingki nyiyarningkijarralku.

³ Ngalipajurlipa Kirijiniji yalirra-piya-juku kurdukurdu-piya. Kirijini-wangurla-wiyi, ngulajulparlipa nyinaja pirijina-piya-wiyi. Nganimparlu Juwu-paturlu kalarnalu warrarda puraja Mujuju-kurlangu kuruarri. Ngulaju kularnalu nyarrparlulku yampiyarla, lawa. Nyurrurlarlu Juwu-wangu-paturlu kalankulu-jana purda-nyanjarla warrarda puraja jukurpa-kari jukurpa-kari manu kuruarri-kari kuruarri-kari yapa-kari yapa-kari-kirlangu. Ngulaju kulankulu-jana nyarrparlu warlapajikarla, lawa.

⁴ Ngula-puruju, Kaaturlujulpa nyiyarningkijarra jungarnijungarni-manu yungungalpa yilyamirni nyanungu-nyangu Ngalapi-nyanu nyampu-kurra walya-kurraju. Kaatukurlangu Ngalapi-nyanu kuja palka-jarrija, nyanungukupalangu ngati-nyanu ngulajulpa yapa-nyayirni nyinaja. Ngulangkuju Kaatukurlangurlu Ngalapi-nyanurlujulpa puraja Mujuju-kurlangu kuruarri.

⁵ Kaaturlu yilyajarni nyampu-kurra yungunganpa Juwu-patu-wiyi muurl-mardarni yangka kujalparnalulu nganimparlu puraja Mujuju-kurlangu-wiyi kuruarri. Yilyajarni-nyanpa nganimpaku, kujarlaju yungurnalurla kurdukurdu nyanungu-nyangulku yanirni. Kujarlanya karnalu nganimparluju pura Jijajilki. Kula karnalu pura Mujuju-kurlangulku kuruarriji.

⁶ Nyurrurlarlangunkulurla kurdukurdulku

nyanungukulku Kaatukuju. Junga kujaju! Kaaturluju-ngalpa yungu ngalipakuju Ngalapinyanu-kurlangu Pirlirrpaju. Ngula-kurlurlunya karlipa Kirdana-pajirni Kaatuju.

⁷ Nyurrurlaju yapa kalankulu nyinaja pirijinapiya. Kulalpankulu mardarnu nyiyarlangu, lawa. Jalanguju kankulu nyina Kaatukurlangulku kurdukurdu manu rarralypalku. Kujarlaju kapu-nyarra yinyi nyiyarningkijarra nyanungu-nyanguju.

Puurlu-jana wajampa nyinaja Kalatiyawardingi-patuku Kirijini-patuku

⁸ Kujankulu Kirijini-jarrija, ngula-wangurlawiyi kamparru-wiyiji kulalpankulu Kaatujumilya-pungu. Kujarlaju, kamparrujulpankulu puraja pirlirrpakari pirlirrpakari manu jujukari juju-kari. Nyampurraju jukurrapa manu juju-kari, ngulaju kulalurla Kaatuku, lawa.

⁹ Jalanguju, Kaaturluju kanyarra yapa nyurrurlaju milya-pinyi kanunjumlahyumpa-nyayirnirli, manu nyurrurlarlu kankulu milya-pinyi kanunjumlahyumpa-nyayirnirli-yijala nyanunguju. Nyurrurlaju nyalya-karijinkili warungkalku kuja kankulurla jurnta yani Kaatukuju kuja-purda-karilki. Jalanguju kankulu-jana purami yangka-yijala pirlirrpakari pirlirrpakari manu jukurrapakari jukurrapakari yangka-juku jurruku kujalpankulu-jana nyurru-wiyi puraja nyampurraju. Ngulajulu rampaku-nyayirni nyampurraju. Ngulangkuju kulalpalu-nyarra pirrjirdi-mantarla, lawa. Kajinkili-jana warrarda purami yalumpurra,

ngulangkuju kapulu-nyarra karlirr-kanyi
Kaatu-kujakuju. Kujakuju mayi kankurla
ngampurrpa-juku nyina?

¹⁰ Nyurrurlajunkulu Juwu-wangu-jala.
Nyarrparla kankulu putaputa nyina Juwu-piya?
Ngalya-kari nyurrurla kankulu warrarda yani
Juwu-kurlanguku purlapaku pinjaku. Ngalya-
kari kankulu yani marda parra-kari parra-
kariki manu marda wiyiki-kari wiyiki-kariki
manu marda kirntangi-kari kirntangi-kariki
manu marda yulyurru-kari yulyurru-kariki.
Nyurrurlarlu Kirijini-paturlu yungulpankulu
yampiyarla kujaju!

¹¹ Ngajuju karna-nyarra warrarda wajampa-
jarri-nyayirni. Ngajuju karnaju kujaju manngu-
nyanyi, “Ngajujurna-jana warrki-jarrija yukayi-
karda-nyayirni Kalatiya-wardingki-patuku kula-
nganta yungulurla wala nyina Jijajikiji. Kala
lawa. Jurnta kalurla karlirr-yani ngalya-kariji
yapaju Jijajikiji, manu kalu Mujuju-kurlangu ku-
ruwarri purami Juwu-piyarlu-yijala. Mardarna
ngari jamulu warrki-jarrija.” Kujarlanya karna-
nyarra wajampa-jarri nyurrurlakuju.

¹² Ngajujurna Juwu-juku. Kirijini-wangurla-
wiyi kalarna warrarda puraja Mujuju-
kurlangu kuruwarriji yirriyirri-nyayirnirli.
Kujarna Kirijini-jarrijalku ngaju, kujarlajurna
yampijalku Mujuju-kurlangu kuruwarriji.
Kujalparna-nyarra nyurrurlaku jirrnganja
nyinaja kamparru-wiyi yangka, ngajuju
kulalparna-nyarra jinyijinyi-manu Mujuju-
kurlangukuju kuruwarrikiji puranjakuju,
lawa. Ngulajulparna-nyarra jirrnganja

Juwu-wangu-piya-juku nyurrurla-piya-juku.
 Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu,
 yungurna-nyarra yimi pirrjirdi-nyayirni
 wangka: Ngaju-piya-jarriyalu, manulu nyinaya
 ngaju-piya-juku! Yampiyalu Mujuju-kurlangu
 kuruwarriji, kala walalurla nyinaya Jijaji Kiraji-
 mipaku ngaju-piya-yijala.

Kujalparna-nyarra yangka nyurrurlaku ya-
 paku jirrnganja nyinaja nyurru-wiyi, kulanku-
 julu murrumurru-manu nyurrurlarluju, lawa.
 Yimirilpankujulu ngurrju nyinaja ngajukuju.

¹³ Nyurrurlarluju kankujulu manngu-
 nyanyi yangka kujalparna nyurnu ngunaja.
 Kujarlanyarna-nyarra yanurra yangkaju
 kujarna-nyarra yimi-ngarrurnunjunurra Yimi
 Ngurrju Jijaji Kiraji-kirli.

¹⁴ Kujalparna-nyarra nyurrurlaku jirrnganja
 nyinaja, ngula-purujulparna rampaku-nyayirni
 nyinaja. Ngulaju kulalpankujulu ngajuju manyu-
 pungu, manu kulankujulu juwa-kijirninjarla
 yilyaja ngajuju, lawa. Nyurrurlarluju ngur-
 rjankujulu rdakurl-kujurnu. Yimirilpankujulu
 ngajukuju nyinaja kula-nganta marramarra-
 piyaku manu marda Jijaji Kiraji-piyaku.

¹⁵ Nyurrurla yapaju kalankujulu wardinyi-
 wiyi nyinaja ngajukuju. Kujalparna-nyarra
 yangka nyurru-wiyi jirrnganja nyinaja, kuja-
 puruju kajirna-nyarra payikarla nyiyarlanguku,
 ngulaju kapunkujulu yungkarla. Manu kajirna
 pampa nyinayarla milpakupurda, ngulakuju
 kapunkujulu milpa nyurrurla-nyangu rurruny-
 pinjarla marda yungkarla. Kujaju junga. Nyi-
 yarlanjukujulu ngajukuju muntuku-jarrija?

16 Ngajujulparna-nyarra wangkaja yimi junga Kaatu-kurluju. Nyarrparla kankulu manngu-nyanyi ngaju nganta kuja karna-nyarra nyurunyuru-jarri?

17 Yangka Juwu-patu-karirli pinangkalpa-paturlu kalu-nyarra pinarri-mani Jijaji Kirajikiji warntarlarlu. Ngulaju yimi nyanungurra-nyanguju kula junga. Pinarri-mani kalu-nyarra yungunkulu-jana nganta ngampurrparlu yipilji-pajirni. Kajinkili-jana kuja-kurra purda-nyanyi nyanungurra, ngula-jangkaju kapunkulurla Jijajikilki jurnta karlirr-yani. Ngari kalu-nyarra nganimpa-kujaku wangkami kujarlaju yungunkulu-nganpa nganimpaku jurnta nyina jawirdiki manu yungunkulu-jana nyanungurra-mipa-juku purda-nyanyi.

18 Kalarna-nyarra nyurrurlaku jirrnganja nyinaja, jalanguju ngulaju yapa-karirla karna nyina. Ngula-puruju, kaji-nyarra ngana-puka ngampurrrpa nyina yipiljiji, ngulaju ngula-juku. Kala kaji-nyarra nganangku-puka Jijaji-kijaku karlirr-kanyi, kujaju maju.

19 Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, yulkami karna-nyarra ngaju-nyanguku kurdukurdu-piyaku. Kula kankulu nyina Jijaji Kiraji-piya-wiyi, murnma-juku. Kujarlaju karna murrumurru-jarri-nyayirni ngaju-nyangu kurturdurruju kula-nganta yangka-piya karntapiya kuja kyanu murrumurru-nyayirni purda-nyanyi karmulypa-jarrinjakungarntirli. Kujarluyijala karnaju murrumurruju purda-nyanyi nyurrurlakuju ngajulurluju. Ngaka marda kapurna-nyarra nyanyi kuja kankulu

nyina Jijaji Kiraji-piyalku. Ngula-jangkarluju kularnaju murrumurrulku purda-nyanyi.

²⁰ Nyarrpa-manirna-nyarra nyurrurlaju? Kar-ija! Ngampurrpa-nyayirni karnaju purda-nyanyi yungurna-nyarra yanirra nyurrurlakuju yali-kirraju. Kala lawa, kulalparna yantar-larra. Ngajulurlurna-nyarra ngarrurnu kulungku nyampurlaju pipangka. Kajilparna-nyarra yantarlarra ngaka, ngulaju kajikarna-nyarra wangka ngarrirninja-wangulku pulyalku ngurrjulku.

Nyampuju yimi jirrama-kurlu karnta-jarra-kurlu yirdi-jarra-kurluju Yakarru-kurlu manu Jiira-kurlu

²¹ Nyurrurlarlu ngalya-karirli Kalatiya-wardingki-paturlu yungunkulu purami-juku Mujuju-kurlangu kuruwarriji. Yungurna-nyarra payirni wita ngari: Manngu-nyanyi kankulu yangku kuja kangalpa Mujuju-kurlangu kuruwarri wangka ngalipaku?

²² Yangka Payipulurla, wangkami kangalpa Yipuruyamu-kurlu kujalpa-palangu kali-nyanu-jarra mardarnu yirdi-jarraju Jiira manu Yakarru. Yipuruyamurluju, mardarnulpa-palangu jirrama ngalapi-nyanu-jarra Yijimali manu Yijaki. Yangkaju karnta yirdiji Yakarruju ngulaju Yijimalikipalangu. Ngulajulpa pirijina-piya nyinaja, manulparla warrki-jarrija Yipuruyamu-parntaku yirdikiji Jiiraku. Jiirajulparla ngulaju ngati-nyanu nyinaja Yijakiki. Ngulajulpa lawa nyinaja pirijina-wangu Yakarru-piya-wangu.

23 Yijaki-wangurla-wiyi-juku, Jiirajulpa muturnalku nyinaja, ngulajulpa nyinaja kurdu-wangu-juku. Ngulangkujurla yungu yangkalku Yakarru nyanungu-nyangu warrkini Yipuruyamukuju yungu-pala ngulalku nguna. Kujarlanya Yakarruju juni-parnta-jarrijalku, manu ngulajangkaju karmulypa-jarrijalku Yijimali-kirli. Ngaka-kariji, Kaatujurla wangkaja Yipuruyamukuju, "Nyuntu-parnta Jiira kapu juni-parnta-jarri, ngulaju kapu karmulypa-jarri wirriyakurlu." Ngulaju junga. Ngakalku, Kaatukujurla marlaja karmulypa-jarrija Jiira wirriyakurluju Yijaki-kirli.

24 Nyampu yimi Yakarru-kurlu manu Jiira-kurlu, ngulangkuju kangalpa pinarri-manijukurrpa wiri-nyayirni. Ngulangka yimingka karlipa-jana milya-pinyi jirrama kuruwarrijarraju kuja-jana Kaaturlu yungu nyanungu-nyanguku yapaku. Kuja karlipa mangunyanyi Yakarru yangka warrkini, kujarluju karlipa mangunyanyi kamparru-warnu kuruwarrijarraju kujarla yungu Mujujuku Kaaturluju. Yungurla kuruwarriji ngulaju yangka pirlingka yirdingaju Jayinayirla. Nganangku-puka kuja-ka pura nyampu kuruwarrijarraju Mujuju-kurlangu yapanku, ngulaju-ka pirijina-piya nyina yangka Yakarru-piya-juku kujalparla warrki-jarrija Jiiraku.

25 Yuwayi, kuja karlipa mangunyanyi Yakarruju, ngulaju kujarluju karlipa mangunyanyi pirli yirdiji Jayinayi ngulaju ngurungkaju Rapiyarla. Nyanungu-nyangu kurdu yangka yirdiji Yijimali manu nyanungu-nyangu

kurdukurdu, ngulajulpalu nyinaja jintawarlayi-juku pirijina-piya Yakarru-piya-juku. Manu yangkarra Juwu-patu kuja kalu nyina Jurujulumurla, manu panu-kari Juwu-patu kuja kalu pinapina-yani Jurujulumu-kurra yungulu nganta purami Mujuju-kurlangu kurwarri, ngulajulu jintawarlayi-juku pirijina-piya Yakarru-piya-juku Yipurayamu-parnta karnta-piya-juku. Kuja karlipa manngu-nyanyi Yakarru, ngulaju kujarluju karlipa manngu-nyanyi Jurujulumu.

²⁶ Kuja karlipa manngu-nyanyi Yipuruyamu-parnta Jiira, ngulaju karlipa milya-pinyi nyanunguju pirijina-piya-wangu Yakarru-piya-wangu, lawa. Kuja karlipa Jiira manngu-nyanyi, ngulaju karlipa manngu-nyanyi kirri Kaatu-kurlangu kankarlarra. Ngulaju kirri yapakujana jintawarlayiki-juku yangka kuja kalurla wala nyina Jijajikiji. Kujarlaju, yaliji kirri ngulaju-ngalpa kula-nganta ngati-nyanu ngalipakuju.

²⁷ Ngula-jangkaju, nyampu-yijala jurrku-juku jaru Yijayarlur yirrarnu Payipulurla nyurru-wiyi. Nyampurla yimingka, Kaatuju wangkaja:

“Nyuntu karnta kurdu-wangu, muntuku-wangu nyinaya wardinyi! Kulanpa murrumurru purda-nyanjarla karmulypa-jarrija-wiyi, lawa. Ngulaju ngula-juku. Manu mardangku nyuntu-parnturlu kalinyanurlu yampinja-yanu. Ngulaju ngula-juku. Wardinyi-nyinaya! Ngakaju kapunpa-jana panu-jarlur kurdukurduju mardarni yangka yali-piya-wangurlu

karnta-kari-piya-wangurlu, yangka kuja-ka nyanungu-parnta kali-nyanu mardarni palka-juku.”*

Kujanya Kaatuju wangkaja Yijaya-kurlangurlaju yimingkaju.

²⁸ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, Kaaturlu ngarrurnu Yipuruyamu kapurla yinyi nyanungukuju ngalapi-nyanu. Kujarlanya Yijakiji palka-jarrija. Jijaji Kiraji Yijaki-kirlangu-jangka turnu-warnu-jangka warlalja-jangkaju. Nyurrurlajunkulurla Jijaji Kirajikilki. Kujarlaju, nyurrurlajunkulurla kurdukurdu Kaatukulku.

²⁹ Yijimaliji palka-jarrija kuja-pala Yipuruyamu manu Yakarru ngunaja. Kujarlanya Yijimaliji palka-jarrija. Yijaki palka-jarrija kujarla jangku-pungu Yipuruyamuku ngalapi-nyanu Kaaturluju. Kujarlanya Yijakiji palka-jarrija. Kujaju junga. Kuja-pala ngula-jarra wirriya-jarra wiri-jarrinja-yanu, Yijimalirli kala jiliwirri-manu murrumurru-karda Yijakiji. Jalangu, Juwu-paturluju kujarlu-yijala kalu-jana Juwu-wangu-patuju murrumurru-mani yangka kuja kalurla wala nyina Juwu-wangu-patuju Jijaji Kirajikiji. Kujaju kula ngurrju.

³⁰ Yangkaju kankulu mayi milya-pinyi yimi kuja wangkaja Kaatu Payipulurla? Wangkajarla Yipuruyamukuju kuja:

“Kajinpa nyuntu pali, yangkangku Yijimalirliji Yakarru-kurlangurluju kula mani nyiyarningkijarraju nyuntu-nyanguju, lawa. Ngulaju nyiyarningkijarra kapu

* 4:27 Nyangka Isaiah 54.1

Yijaki-miparlu mani. Kuja-kujakuju,
yilyaya-palangu ngamarlangu Yijimali
manu Yakarru yangkaju pirijina-piya!
Yilyaya-palangu wurnturu nguru-kari-
kirra!”*

Kujanyarla wangkaja Kaatuju Yipuruyamukuju.
³¹ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu,
nyarrpa kangalpa nyampuju yimi wangka
Kirijinikiji jalanguju? Ngalipaju kuja karliparla
wala nyinami Jijaji Kirajiki, ngulaju kularlipa
Yakarru-kurlangu kurdukurdu ngalipaju,
lawa. Ngulajulpa pirijina-piya warrki-jarrija.
Ngalipajurlipa Jiira-kurlangu kurdukurdu.
Ngulajulparla nyinaja Yipuruyamuku kali-
nyanukuju pirijina-piya-wangu.

5

*Puurluju wangkaja-jana Juwu-wangu-
patukuju Kirijini-patukuju, “Nyinakalu Juwu-
patu-piya-wangu ngarrka-kijirninja-wangu!”*

¹ Jijaji Kirajirli-ngalpa Mujuju-kurlangu-
kujakuju kuruwarri-kijakuju kangu
yungurliparla wala nyinami nganungukulku
manu yungurlipa nyina rarralya. Kujarlanya
karna-nyarra wangka nyurrurlakuju:
Tarnngajukulurla walaju nyinaya Jijaji Kirajiki!
Yampiyalu Mujuju-kurlanguju kuruwarriji!
Wurra-maninjarla mamparl-pungkalu-jana
yangkarraju kuja kalu-nyarra ngulangkuju
putaputa jinyijinyi-mani yungunkulu nganta

* **4:30** Nyangka Genesis 21.10

Mujuju-kurlangu kuruwarri purami pirijina-piyarlu.

² Yangka yalirrarlu yungulu-nyarra nganta ngarrka-kijirni nganta kuja-ka Mujuju-kurlangu kuruwarri wangka. Kujarlaju yungulu-nyarra ngarrka-kijirni. Purda-nyangkajulu yirriyir-rirli! Kajilpankulu-jana ngungkurr-nyinayarla, kujarlaju Jijaji Kirajirli kulalpa-nyarra pirrjirdi-mantarlalku rarralya-karda, lawa.

³ Purda-nyangkajulu, yungurna-nyarra yarda wangka jurruku-juku yimi: Kajilpalu-nyarra ngarrka-kijikarla Mujuju-kurlangurla kuruwarrirla, kajilpankulu-jana ngungkurr-nyinayarla ngulakuju, kujarlaju kajika-nyarra yalumpuju kuruwarri wirilki nguna nyurrurlakuju. Kajilpa-nyarra kuruwarri wiri ngunayarla nyurrurlakuju, ngulaju kulalpankulu nyarrparlulku yampiyarla kuruwarriji, lawa. Kajilpankulu kuruwarri Mujuju-kurlangu purayarla-juku, kulalpankulu nyarrparlulku Kaatuju wardinyi-mantarla, lawa.

⁴ Ngalya-karirli nyurrurlarlu, manngu-nyanyi kankulu warntarlarlu ngulaju kujarlu, “Kajir-lipa pura Mujuju-kurlangu kuruwarri yirriyir-rirli, kujarlaju kapu-ngalpa Kaaturluju jungarni-pajirni.” Kujaju warntarla! Kajinkili kujarlu warrarda manngu-nyanyi, kujarlaju kankulu-nyanu kanyi Jijaji Kiraji-kijaku warntarlarlu. Kaaturlu kula kajana yapaju jungarni-pajirni yangka kuja kalurla wala nyina kuruwarriki Mujuju-kurlanguku, lawa. Yangka-mipa yapa kuja kalurla Kaatu-mipaku wala nyina, ngula-mipanya kajana jungarni-pajirni.

5 Nganimpa kuja karnalurla wala nyina Jijaji Kirajiki, Pirlirrupa Kaatu-kurlangu kangampa wangka jungarni-juku. Kujarlaju karnalu milya-pinyi ngakaju kapu-nganpa jungarni-pajirni. Jalanguju, pardarni karnalurla Parra-nyayirni-wangurlaku ngaka kaji-nganpa miimii-nyanjarla jungarni-pajirni.

6 Yali Parra-nyayirni-wangu-puru kaji-ngalpa miimii-nyanjarla payirni Kaaturluju, kula-ngalpa payirni Juwu-japa marda Juwu-wangu-japa, lawa. Kapu-ngalpa kujarlu payirni, “Junganyalpankulurla nyinaja walaju Jijaji Kirajikiji, manu junganyalpankulu-jana yulkaja yapa ngalya-karikiji?” Kujarlunya kapu-ngalpa payirni ngalipaju.

7 Nyurrurla yapa kamparru-wiyiji, ngungkurn-nyinajalpankulurla yimi jungakuju Jijaji Kirajikirikijiji. Kala jalangurluju, yampimi kankulu ngungkurn-nyinanja-wangurlulku. Marda-nyarra yapangku yimi-ngarrurnu yimi-karilki yijardu-wangulku. Marda-nyarra yimirr-yungu warntarlulku yimi-kari-kirlirlilki.

8 Kaaturlu-nyarra jintangku milarninjarla yajarnu yungunkulurla nyanungukulku nyina. Kula kanyarra nyanungurluju yimirr-yinyi, lawa.

9 Milya-pinyi kankulu yangka kajilpa-nyarrarla kartakurla ngapaku marda walya yirrakarla witarlangu marda, ngulangkuju-ka ngapaju yurnilyka-mani manu maju-mani. Kujarluyijala kajilpankulu Mujuju-kurlangu kuruarri ngari witarlangu marda purayarla, ngulajangkarluju kajikankulu Jijaji Kirajiji yampimi-

yijala wala nyinanja-wangurlulku. Ngula-jangkaju, yangkarrarluju yapa ngalya-karirli kajikalu-nyarra jinyijinyi-mani nyurrurlaju yungunkulu nganta purami Mujuju-kurlanguju kuruwarriji yirriyirri-nyayirnirli yungunkulu nganta kujarluju wardinyi-mani Kaatuju. Kala lawa, kulalpankulu kujarluju Kaatuju wardinyimantarla!

¹⁰ Nyurrurlajunkulurla Warlaja Wirikiji Jijaji Kirajiki. Kujarluju karna-nyarra milya-pinyi nyurrurlarluju kapunkujulu purda-nyanyi manu kapunkulurla ngungkurr-nyinami yimi jungaku nyampurla pipangkaku. Kula karna ngajuju yalumpuju yapa milya-pinyi yangka kuja kanyarra ngulangkuju yimirr-yinyi warrarda. Kala Kaaturluju, milya-pinyi-ka nyanunguju, ngulaju kapu pinyi.

¹¹ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, yapanku kalu-jana warlkangku yirri-purami ngajuju yapa ngalya-karikiji. Kujanya kalujana wangka, “Nganta kajana Puurlurluju ngarrka-kijirni warru Juwu-wangu-patuju yangkaju kujalu Kirijini-jarrija.” Kujaju kula junga! Kajilpa junga ngunayarla yimi nyanungurra-nyangu, nyarrparlalku kajulu Juwu-paturluju ngajuju murrumurrumaninjarla putaputa warla-pajirni-juku kuja karna-jana yangka warru yimi-ngarrirni Jijaji Kiraji-kirli Juwu-wangu-patukuju yimi yangka kuja palija watiya warntawarntarla. Kajilparna-jana ngampurrparluju ngarrka-kijikarla warrarda Juwu-wangu-patu, kujarluju Juwu-paturluju kalakajulu ngajuju yampimilki

kulu-wangurlulku.

¹² Nyampunya karna-jana manngu-nyanyi yangkarrarlujju kuja kalu-nyarra nyurrurla yurnilyka-mani: Ngulangkujulpalu-nyanu murul-pajikarla jintakumarri-juku!

Puurlu wangkaja-jana Kirijini-patuku Kalatiya-wardingki-patuku, "Yulkayalu-nyanu!"

¹³ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, kula-nyarra Kaatu wangkaja Mujuju-kurlangukuju kuruwarrikiji puranjakuju, lawa. Milarninjarla-nyarra wangkaja yungunkulurla jungarni nyina yalumpuwangu kuruwarri-wanguju. Nyurrurlarlujju marda kankulu manngu-nyanyi kujanya, "Kula karlipa Mujuju-kurlangulku kuruwarriji pura. Ngaliparlulkurlipa manngu-nyanyi nyarrparlu yungurlipa-nyanu wardinyi-mani." Kuja manngu-nyanja-wangurlulu nyinaya! Yungulpankulu-nyanu jarnkujarnku yulkayarla, manu yungulpankulu-nyanu warrki-jarriyarla kujarlujju yungunkulu-nyanu jarnkujarnku pirrjirdi-mani.

¹⁴ Nyampuju yangka-juku jurruku kuja Mujujurlu-wiyi yirrarnu yangka kuja-jana pantirninjarla yirrarnu kuruwarri-kari kuruwarri-kari. Nyampunya-ngalpa wangkaja, "Kuja kanpa-nyanu nyuntu yulka, ngula-piyayijala-jana yulkaya yapa ngalya-karikiji."*

¹⁵ Nyurrurlaju yapa, kula kankulu-nyanu jarnkujarnku yulkami kujaju, lawa. Murrumurru-mani kankulu-nyanu, manu

* 5:14 Nyangka Leviticus 19.18

kankulu-nyanu warru pinyi warnapari-piyarlu. Purda-nyangkalkujulu! Kajinkili-nyanu kuja-piyarlu warrarda murrumurru-mani manu pinyi, ngulangkuju kankulu-nyanu riwarri-mani!

Kaatu-kurlangu Pirlirrpaju, wangkami kangalpa yungurliparla nyina jungarni-juku Kaatukuju

¹⁶⁻¹⁷ Nyampunya yungurna-nyarra wangka nyurrurlakuju yapaku: Purda-nyangkalu Kaatu-kurlangu Pirlirrpa, ngula-kurlurluju yungu-nyarra pinarri-mani, ngula-jangkaju yungunkulurla jungarni nyina Kaatukuju. Kajilpankulu lawa nyinakarla Kaatu-kurlangu-wangu Pirlirrpa-wangu, kulalpankulurla nyarrpa nyinayarla jungarniji Kaatukuju, lawa. Kajili yapangku jamulu purda-nyanyi Kaatu-kurlangu Pirlirrpa, ngula-jangkarluju kalu-nyanu ngari nyanungu-miparlu manngu-nyanyi nyarrparlulkulu-nyanu jarnkujarnku wardinyi-mani. Kujaju warntarla! Kaatu-kurlangurluju Pirlirrparluju kajana ngampurrrpa-nyayirniirli pinarri-mani yapaju jungarniki nyinanjakuju yungulurla nyanungukulku nyina. Nyurrurlaju kankulurla ngampurrrpa-jala nyina jungarnikiji nyinanjakuju, kala kula kankulu purda-nyanyi, lawa. Ngari kankulu-nyanu nyurrurla-miparlu manngu-nyanjarla wardinyi-mani. Kujarlanya kankulu majuju warntarlaju kanyu.

¹⁸ Nyurrurlarluruju yapangku kankulu mardarni Pirlirrpaju Kaatu-kurlanguju kaninjarni nyurrurla-nyangurla yungu-nyarra ngulangkuju

pinarri-mani manu milki-yirrarni jungarniki nyinanjakuju. Kujarlaju, Mujuju-kurlanguju ku-ruwarriji kula kanyarra wirilki nyina, lawa.

19-21 Yangka yapangku nganangku-puka kajilpa jamulu purda-nyangkarla Pirlirpa Kaatu-kurlangu, kajilpa-nyanu nyanungu-miparlu manngu-nyanjarla purda-nyangkarla, nyarrpa-jarri kajika? Kajika marda ngunami yapa jinta-kari-kirlangu-kurlu karnta-kari-kirli, manu kajika marda warrarda manngu-nyanyi maju warntarla-juku, manu kajika marda warru nguna karnta-kari karnta-kari-kirli ngulaju kurnta-wangu-nyayirni maliki-piya, manu marda kajikarla murdijirrpjirrpjirrinjarla parntarrinjini juju-kari juju-kariki watiya-jangkaku manu yarturlu-jangkaku kujarlaju yungu-jana pulka-pinyi ngularrakuju, manu marda kajika yunparni yapa jinta-kariji juyurdu-kurlurlu, manu marda kajika-jana nyurunyuru-jarri yapa ngalya-karikiji, manu marda kajika-jana warrarda wiljiwilji-mani yapa ngalya-kariji, manu marda kajika-nyanu purlurlparlu warrarda turnu-mani nyiyarningkijarra, manu marda kajika-jana jurru jangkardu laljilalji-jarri kuluju, manu marda kajika-jana warrarda jinyijinyi-mani yapa ngalya-kariji, manu marda kajika-jana yapa ngalya-kariji ngalya-pangirninjarla purrayipurrayi-mani yungulu-nyanu turnu-warnurlu jintangkarlulku ngarrirni kulungku, manu marda kajikarla ngurru-nyanjarla muluja-jarri yapa jinta-karikiji nganangku kuja-ka mardarni nyiyarningkijarra, manu marda

kajika warungka-jarri pama-jangkaju, manu marda kajika warungkawarungka-jarri nganta ngulaju milkarraku mangarri wiri ngarninja-puru. Yuwayi, yalumpurlu yapangku kuja kyananu nyanungu-miparlu warrarda manngunyanjarla purda-nyanyi, ngulaju kapu kuja-piyaju warntarla yani kuja-purda-kari. Kujaju kula ngurrju! Kuja kajana Kaatuju Warlalja-Wiri nyina yapakuju, ngulaju kajana yimiri ngurrju nyina. Wangkajarna-nyarra yangka nyurru-wiyi yalirra-kurlu yapa-kurlu kuja kalu warntarla nyina. Yungurna-nyarra wangkami jurrku-juku yimiji: Ngana-puka kuja-ka warrarda nyina warntarla, ngulaju Kaaturluju kula rdakurlkijirni nyanungu-nyangu-kurra.

²²⁻²³ Kuja kalu yapangku purda-nyanyi Kaatu-kurlangu Pirlirra, ngulaju kajana yapaju pinarri-mani jungarniki nyinanjaku. Kujarlaju yungulu-nyanu jarnkujarnku yulkami, manu yungulurla marlaja nyina wardinyi, manu yungulu-nyanu walyka-juku jarnkujarnku nyina kulu-wangu rarralya, manu yungulu-nyanu ngurrju nyina nganjurrwanganja-wangu, manu yungulu-nyanu ngampangampa jarnkujarnku nyina, manu yungulu-nyanu nyina wala-juku jarnkujarnku ngulaju kapatinja-wangu, manu yungulu-nyanu jarnkujarnku wangka ngurrju warrpulywarrpuly-ngarririnja-wangu. Manu yungulu-nyanu warla-pajirni majungka-jarrinjaku. Yapangku nganangku-puka kuja-ka purda-nyanyi Kaatu-kurlangu Pirlirra, ngulaju kapu-nyanu ngula-kurlurluju warla-pajirni

majumaju-kujaku. Yapa kujanguju kuja karla jungarni nyina Kaatukuju, ngulaju kulalpa nganangku-puka maju-pajikarla.

²⁴ Ngana kuja karla yapa nyina Jijaji Kirajiki, kula kyanu nyanungu-miparlu mangunyani kujarluju, “Nyarrparlurnaju wardinyimani ngajuju?” Kujaju warntarla! Ngalipaju kuja karliparla nyina Jijaji Kirajiki, ngulangkuju karlipa purda-nyanyi Kaatu-kurlangu Pirlirra kuja kangalpa nyarra wangka ngalipakuju.

²⁵ Kaatu-kurlangukuju Pirlirrapakuju karliparla marlaja nyina wankaruju. Kujarlanya, purda-nyanyirlipa Kaatu-kurlangu Pirlirrapaju nyarra-puka kuja kangalpa wangka nyanungu.

²⁶ Kulalparlipa-nyanu nyiyaku pulka-pungkarla ngaliparluju ngurrjungkuju nganta, lawa! Manu yungulparlipa-nyanu ngurrju nyinayarla jitirninja-wangu manu kulukukuluku-maninja-wangu! Manulparlipa-nyanu nyinayarla mulu-nyanja-wangu!

6

Ngaliparluju Kirijinirliji yungulparlipa-nyanu jarnkujarnku warrawarra-kangkarla

¹ Ngajukupurdangu-purnu Kirijini, nyarra-jarrirliparla Kirijinikiji kuja-ka karlirryani Kaatu-kujakuju? Nyurrurlarlu ngalya-karirli kuja kankulu linpangu purda-nyanyi Pirlirra Kaatu-kurlangu, ngula-kurluju yaninjarla wangkayalurla yalikiji yapaku. Ngulakuju wangkayalurla pulya warrpulywarrpuly-ngarrirninja-wangu ngula-jangkaju yungurla

Kaatuku pina-yaninjarla jungarni-yijala nyina. Kajinkilirla ngulaku wangka, ngula-jangkarluju nyurrurlarlangurlulu-nyanu warrawarra-kangka yirriyirri, kalakankulu marda nyurrurlarlanguju karlirr-yani-yijala nyanungu-piya-yijala.

²⁻³ Yapangkujuru marda kajika-nyanu kujarlu pulka-pinjarla manngu-nyanyi, “Ngajujurna ngurrju-nyayirni wiriji, ngulaju karna ngajuju yapa-patu-kari-piya-wangu nyina.” Yalirli yapanku kuja kanyanu nganta kamparrurla wiri nganta ngarrirni nyanungurlu, ngulangkuju kanyanu ngari yimirr-yinyi. Kujaju karrimirra warntarla! Nganaku-puka Kirijiniki kajirla nyiyarlangu maju rdipimi, ngulakujulurla yaninjarla jirrnganja nyinaya yungunkulu kujarluju wardinyi-maninjarla pirrjirdi-mani. Kajinkili kujarlu pirrjirdi-mani wangkanjarlu yapa jinta-kari, kujarlunya kankulu purami kuruwarriji jungarnirliji yangka kuja-ngalpa Jijaji Kirajirli kuruwarriri pinarri-maninjarla yungu.

⁴⁻⁵ Yuwayi, Kaaturluju-ngalpa jarnkujarnku yungu ngalipakuju warrkiji ngulangkuju yungurliparla jarnkujarnku warrki-jarrimi. Kujarluju, jarnkujarnkurlija jawirdiki wirnki-jarri warrkingkuju mampanja-wangu manu nginji-wangkanja-wangu. Kulalparlija kujaju wangkayarla, “Wayinpayi! Ngaju karnarla ngurrju-nyayirni warrki-jarrimi Kaatukuju. Kala yali Kirijini-kari yapa, kula-ka warrki-jarri junga ngaju-piya, lawa.” Kuja wangkanja-wangurlipala nyina! Manurlipala-nyanu jarnkujarnku miimii-

nyanyi warrkiji jawirdiki mirnimirnrirli ngulaju jungarni-japa. Ngana-puka yapa kuja karla jungarni warrki-jarri Kaatukuju, kaji-nyanurla ngulakuju pulka-pinyi warrkikiji, ngulaju ngulajuku.

⁶ Marda kanyarra yapa jinta-karirli pinarri-mani Kaatukuju. Ngulaju ngulajuku. Nyiyarlangu marda kuja kankulu mardarni, ngulajulpankulurla yuuly-pinjarla yungkarla.

⁷ Yapaju marda kajika-nyanu kujarlangu wangka, “Kajirna nyina kuja-purda-kari warntarla Kaatu-kujakuju, kujarlaju nyiyarningkijarraju ngurrju-juku kapuju karri.” Kujaju kula junga! Kuja manngu-nyanja-wangu nyinaya, kujarlaju kanpa-nyanu nyuntulurlu yimirr-yinyi. Ngana-puka yapa kuja karla nyina Kaatuku jungarni, kujarlaju nyiyarningkijarraju ngurrju-nyayirni kapurla marlaja karrimi yalumpukuju yapaku. Kala yapa ngana-puka kuja-ka kuja-purda-kari warntarla nyina Kaatu-kujakuju, kujarlaju nyiyarningkijarraju kapurla maju-nyayirni marlaja karrimi yalumpukuju yapaku.

⁸ Ngalya-kari yapa kalu kuja-purda-kari nyina warntarla, ngulangkuju yungulu-nyanu nganta wardinyi-mani. Kaaturluju kapu-jana riwarr-pinyi. Kala yapa ngalya-kariji kalurla nyina jungarni Kaatukuju, ngulangkuju yungulu wardinyi-mani Pirlirrupa Kaatu-kurlangu. Kaatuju kapulurla jirrnganja nyina wankaru tarnnga-juku.

⁹ Yuwayi, Kaatuju kaji-jana jirrnganja nyina tarnnga-juku, ngulangkuju kapu-jana yinyi

nyiyarningkijarraju ngurrju-nyayirni. Kujarlaju, nyampurlaju ngurungka, yungulparlipa-jana nyinayarla yimiri-juku yapa panukuju. Manu yungulparlipa-jana ngurrju-nyayirni warrki-jarriyarla yukayi-karda.

¹⁰ Manu kajirlipa-jana nyanyi Kirijini-kariyi-nyanu marda mangarri-wangu manu wawarda-wangu marda marlajarra, ngulaju yungulparlipa-jana yimirli-jiki warrawarra-kangkarla. Wala kalurla nyina Jijaji Kirajikiji, manu kalurla nyina warlalja turnu-warnu Kaatukuju. Kujarlaju, yungulparlipa-jana warrawarra-kangkarla. Manurlipa-jana Kirijini-wangurlangu warrawarra-kanyi.

Juwu-patu manu Juwu-wangu-patu, yungul-parlipa jintawarlayi-jiki nyinayarla Jijaji-piya-juku kuja nyanungu palija watiya warntawarn-tarla

¹¹ NYANGKALU NYAMPU YIMI PIPANGKA WIRI-WIRI-NYAYIRNI YIRDIJI KUJA KARNA PANTIRNINJARLA YIRRARNI NGULAJU RDAKANGKU NGAJULURLU-JUKU.

¹² Yangka-paturlu kuja kalu-nyarra putaputa jinyijinyi-mani yungulu-nyarra nganta ngarrka-kijirni nyurrurlaju, kujarlaju kalu-nyarra jinyijinyi-mani yungulu-jana nganta Juwu-patu-karirliji ngula-warnuju yampi nyanungurraju kulungku ngarrirninja-wangurlu. Jinyijinyi-mani kalu-nyarra yungulu-jana nganta wardinyi nyina Juwu-patu-kariji. Yangkarrarlu yalumpurrarlu yapangku kuja kalu-nyarra jinyijinyi-mani, ngularrarluju kula kalu-jana yapa-patu-karikiji yimi-ngarrirni Jijajiji kuja

palija watiya warntawarntarla, lawa. Kajilpalu-jana yangkarrarlu jinyijinyi-maninja-palkarlu yimi-ngarrikarla Jijaji kuja palija watiya warntawarntarla, kujarlaju kajikalujana yangkarra Juwu-patu-kariji kulu-jarri-nyayirni. Ngari kalu-jana kuja-mipa wangka, “Kajinkili nyurrurla yapa Juwu-wangu-patu Kirijini-jarrilki, ngulaju yungurnalu-nyarra ngarrka-kijirni Juwu-kardalku.”

¹³ Yalumpurrarlu Juwu-paturlu, kula kalu pura Mujuju-kurlanguju kuruwarriji jungarnirli, lawa. Ngampurrparlu-juku yungulu-nyarra nganta ngarrka-kijirni nyurrurlaju Juwu-wangu-patuju Kirijini-patuju. Kajilpalu-nyarra ngarrka-kijikarla-juku, ngula-jangkarluju kajikalunyanu warrarda-juku pulka-pinyi, manu kajikalujana yapa panu-kariki warrarda yimi-ngarrirni yangka kuja kalu-nyarra nganta ngarrka-kijirni.

¹⁴ Ngajuju, kula karna yalumpurra-piya yapa-patu-kari-piya yangka jinyijinyi wita-wangu-patu-piya nyina, lawa. Ngaju karna-jana warrarda yimi-ngarrirni jinta-juku Jijaji Kiraji Warlalja-Wiri kuja palija warntawarntarla. Ngula-mipaku karnaju pulka-pinyi. Yuwayi, Jijaji Kiraji palija warntawarntarla. Kujarlaju, kula karnarla ngajuju ngampurrpa nyina nyampurlaju ngurungkaju nyiyarningkijarakuju. Lawa nyampurlaju ngurungka, kula kaju nyiyarlangu guna ngajukuju.

¹⁵ Kuja kajana yapa Kaaturlu mangunyanyi, ngulaju kula kyanu kuja wangka, “Yalumpurlu yapangku, ngarrka-kijirni kalunyanu Juwu-piyarluju? Kapu lawa mayi?” Lawa,

Kaaturluju kula-ka kuja manngu-nyanyi. Kuja-mipanya-ka wangka, “Yalumpurlu yapangku, Pirlirpa Kaatu-kurlanguju mayi kalu mardarni ngaju-nyanguju? Ngula-kurluju Pirlirpa-kurluju mayi kalu nyina Jijaji-piya?” Kujanya-ka Kaaturluju manngu-nyanyi.

¹⁶ Yungurna-janarla ngajuju yapakulku yati-wangkami Kaatukulku yangka kuja kalu nyina Jijaji-piya Yijirali-pinki-jala warlalja nyanungukulku, ngulakunya yungurna-janarla yati-wangkami Kaatukuju. Payirni yungurna-janarla Kaatuju yungulurla ngurrju rarralypalku marlaja nyina manu yungu-jana nyanungu mari-jarrinjarla ngurrju-juku nyina.

¹⁷ Ngajulparnarla warrki-jarrija Jijajiki. Kujarlanyajulu ngajuju murrumurru-manu-nyayirni yapa ngalya-karirliji. Ngula-jangkanya karna pakarninja-wangu murruju mardarni palka-angkaju jurru-ngurlu rdaka-jarra-kurra manu wirliya-jarra-kurra. Kuja-kujakuju karna payirni Kaatulku yunguju muurl-mardarni.

¹⁸ Ngajukupurdangka-purnu Kirijini-patu, yati-wangka karna-nyarrarla Warlalja-Wiriki Jijaji Kirajiki yungu-nyarra tarnnga-juku yimiri-juku nyina. Ngula-juku ngurrju.

Warlpiri Short Bible
The Shorter Bible in the Warlpiri language of
Australia

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Warlpiri

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-07-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 14 Aug 2024

5e1e13b8-2e6d-5bcb-9cec-76fc3b9b62ce